

BÁCSMEGYEI NAPLÓ.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: egész évre 16 kor. félévre 8 kor,
 negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor,
 félévre 10 kor. negyed évre 5 kor.
 Egyes szám ára: 6 fillér.

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn.
 Laptulajdonosok és főszerkesztők:
JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICH GYULA dr.

Szerkesztőség:
 Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11
Kiadóhivatal:
 HEUMANN MÓR könyvkereskedése, Szabadkán.
 Telefon sz. 85.

Gazdasági program.

Hieronimi Károlynál a kereskedelem gyepőlőit igen jó kezekben látjuk. Hieronimi Károly kiváló technikus s mellett kitűnő gyakorlati érzéssel megáldott férfiú. Éveken keresztül állott a Magyar agrár- és járadékbank élén, mint annak elnökgazgatója s bepillantást nyerhetett a gazdasági élet lüktetésébe.

Az új kormányra a teendők nagy sokasága várakozik. De különös gondját kell, hogy képezze a magyar ipar fejlesztése. Ha folyton-folyvást azt hangoztatjuk, hogy az ipar Magyarországon a közös vámterületen belül is fejlődhetik, mutassuk meg, mennyi igazság van ebben az állításban. De akkor nem szabad a régi kapkodásnak újból lábra kapnia, annak az iparfejlesztési politikának, amely nem tudta magának megszerezni a szükséges anyagi eszközöket, hanem szűkös eszközökkel s ötletszerűen tett valamit — csak azért, hogy tessék-lássék — hol a nagyiparért, hol meg a kisiparért. A letűnt kereskedelmi kormány alatt az

iparfejlesztési tevékenység nekibuzdult forrása egészen elapadni látszott. Első teendője az új kormánynak, hogy azt hatalmas anyagi, erkölcsi és intellektuális erővel táplálva, az ipari tevékenység fellendülését tegye lehetővé. A pillanat nehézségein fog átsegíteni a beruházási program mielőbbi keresztülhajtása; azonban pedig az alapnál kell kezdenünk, a kisiparon, amelyen mint biztos fundamentumon a monumentális nagyipar felépülhet.

A közlekedési hálózat kiépítése az utóbbi időben egészen szünetel. A kereskedelmi miniszterium irattárában készen fekszik a Mándy Lajos által szerkesztett nagyszabású törvényjavaslat, mely a vasuti jog valóságos kodifikációját foglalja magában s melynek megvitatásra bocsátása felette kívánatos. Ez a törvényjavaslat, egy egységes vasutépítési és finanszírozási programmal párosulva, van hivatva arra, hogy a vasutépítésnek újabb lendületet adjon. De épp oly fontos és szükséges a viziutak kifejlesztése.

Amíg mi e tekintetben voltaképpen a kezdeményezés stádiumába sem jutottunk el, addig Ausztriában a Duna-Odera csatorna tervének megvalósítása közvetlenül küszöbön áll.

A kereskedelmi jogviszonyok szabályozása terén, nem szólva a kereskedelmi törvény s ennek keretén belül a részvénytársasági, szövetkezeti és biztosítási jogintézmények újjáalakításáról, csak a család üzletátruházásokról, a részletüzletről, az uzsoráról és a csekkéről szóló törvényjavaslatot említjük meg, mint amelynek elintézését egyedül a kormányválság hátráltatta. De nem csekély része van politikai viszonyainknak abban is, hogy oly fontos kérdések, mint pl. a bététek jogi biztosítása, még csak az előtanulmányozás legkezdetlegesebb stádiumában vannak.

S mit szóljunk ahhoz, hogy a készfizetések tényleges megkezdésének kimondása, a közös államadósságból Magyarországot terhelő rész konvertálása egészen lekerül a napirendről? E lapok hasáb-

A kurucz labanczhadnagy.

— A »Bácsmegeyi Napló« eredeti tárezája. —
 Irtá: Palatinus József.

Irtak vala pedig ezerhétszázhetet, mikoron a dicsőség aranyfényes napja ragyogta be a magyar hazát az égbenyuló Kárpátok büszke hármás bérozétól le az Ádria kéklő tövéig. Megdobbant a kuruczok szive, s ezt a dobbanást megérezte a labancz is. Dörgött az ágyu, csattogott a kard. A győzedelmes csaták füstfellegebén a szabadság szellője diadalmasan lobogtatta a trikolor, melyen e szavak ragyogtak:

Istenért, hazáért, szabadságért!

De mintha az ég megsokalta volna a kuruczok dicsőségét, fordított egyet a kockán. Cselszövés, árulás rendre semmisítette meg a kuruczok hős csapatait, vért, könnyet, gyálázatot borítván az immáron még rövid idővel előbb kivivott fényes harcokra. A halál rómséges anyala harctérről-harctérre kísértte a kurucz seregeket és nyomában lángbaborultak a városok, falvak, sirt az egész ország. Mintha a végenyészet közeledett volna a nemzetre.

Csak még Zólyom felől ragyogott vala a kuruczoknak egy remény csillaga. A rettenhetlen vitézségű Bottyán generális, Rákóczy

fejedelemnek legvitézebb vezére tánczoltatta ott a labanczokat.

Diadalmas csatából megtérve, éppen sátra előtt pihent párduczos kaczagányán labanczverő Bottyán, mikor hirnök jöve vágató paripán.

— Há ti fiaim oly szegények vagytok, hogy ketten ültök egy lovon? — szolt az érkezők felé a generális, amint félszemével meglátta őket.

A kurucz vitéz pihegve szállott le lováról és véres cseppeket törölt le attilájának ujjával viharvert arczáról, miközben a vezér elé állott. Félkezében paripájának kantárszarát tartá, másik kezével pediglen tisztelegve, imigyen kezdette vala mondókáját:

— Kuruczoknak hős hadvezére, Rákóczy fejedelem jobbkeze! Harczból jövök. Tekints Ráró lovamra. Egy labancz hadnagy van nyergéhez kötözve. Az ütközetben fogtam el a gyerkőcöt. Négy bajtársamat elküldött a másvilágra, mielőtt ártalmatlanná tettem. A kuruczok istenére, ilyen bátor labanczot nem láttam soha életemben. Ugy harczolt, akár egy kurucz, vagy még elszántabban. Annyi bizonyos, hogy nem fattyu a gyerek hanem szerető édes anya imádkozott érte, s azért nem fogott rajta olyan könnyen a kurucz fegyver. Pedig még valóságos gyerkőc,

szakáll sem pelyhedzik azon a leányos arczán. Elhoztam ime elétek, s itélkezettek fölötté érdeme szerint.

A generális intett és leoldották a foglyot a paripáról. Oda állították a vezér sátora elé, szembe az öreg vitézzel. Az meg szurós tekintetével végig nézve a labancz hadnagyot, imigyen dörmögött:

— Ma győzelemünnepet ülnek a kuruczok Zólyom várában. Hanem majd holnap számolunk.

A vezér csatlosai ezután leoldották a hadnagy kardját és odatették Bottyán lábai elé. A hadnagynak pedig béklyót tevének kezeire és őrizet alá vevék.

Másnapon pedig Zólyom várának czintermében összeült vala a hadi bíróság. Bottyán generális távollétében a vár parancsnokló ura, Zólyomi kapitány vezette a tanácsot. Halálos csönd honolt a nagy teremben, melynek homályát csak a színes ablaküvegeken vékonyan átszűrődő napsugarak törték meg. A fekete posztóval bevont asztal körül ültek a sereg vőnei. Középen két mécses között állott a keresztrefeszített istenember képe, a feszület.

Tízet kondult a zólyomi várkapolna hangja, mikor megnyilottak a czinterem ne-

jain többször kiszámítottuk, mekkora Magyarország effektív kára évenként abból, hogy az u. n. »magyar block« kérdését rendezetlenül hagyjuk.

Et nunc venio ad fortissimum: itt van az osztrákokkal való kiegyezés és a külállamokkal kötendő kereskedelmi szerződések ügye. Amíg az osztrák kereskedelmi szerződés ügyében az új kormány — eltekintve az osztrák Reichsrath gazdasági bizottsága által kívánt módosításoktól — fait accompli előtt áll, mert köti őt az előbbi kormány megegyezése, addig a német, svájci, olasz, balkánstb. szerződések tekintetében még teljes bizonytalanságban vagyunk. A vámkülállamokkal való egyezkedésnél a magyar kormánynak különös éberségre lesz szüksége, hogy, amennyire különleges helyzetünkben lehet, megvédje a magyar érdekeket. A legtöbb szerződésünk lejár a jövő év végével. Ám az olasz szerződésről mondhatjuk: jam proximus ardet Ucalegon! Ez a szerződés a folyó év végével lejár. A kormánynak tehát legsürgősebb feladata lesz, hogy felhatalmazást kérjen a törvényhozástól az Olaszországgal való tárgyalások megindíthatására. Annak idején a parlament hasonló felhatalmazást a Mexikóval való kereskedelmi forgalomra nézve — tekintet nélkül a Széll-formulára — akadálytalanul megadott. Előrelátható tehát, hogy az Olaszországgal való ideiglenes szerződést sem fogja lehetetlenné tenni.

A helyzet.

Holnapra már hivatalosan is publikálva lesz, hogy az országnak ismét van felelős kormánya és így a parlament hozzáláthat ismét a munkához, ahhoz a munkához, a melytől fontos eredményeket vár az ország.

A miniszterek ma délután fél 6 órakor utaznak Bécsbe, gróf Tisza István miniszterelnök fél 8-kor követi őket. Ő felsége holnap reggel 10 órakor az egész kabinetet egyszerre fogadja, illetőleg a mondott időben lesz az eskütétel és közvetlenül utána az új kabinet belépő- és a régi kabinet bucsufogadtatása. Az új kabinet tagjai holnap délután három órakor visszautaznak Budapestre és közvetlenül a vasutról a pártkörbe hajtának, hol este fél 8 órakor lesz a bemutatkozás. Szerdán délelőtt tíz órakor lesz a bemutatkozás a Házban. A kinevezések kedden reggel a hivatalos lapban jelennek meg.

Az államtitkár kombinációkról a következő újabb értesüléseink vannak.

Miután a honvédelmi, vallásügyi, pénzügyi és igazságügyi államtitkárok hivatalban maradnak, a kombináció itt is szűk körre szorul, sőt a belügyi államtitkárság iránt sincsen már kétség: erre az állásra Sándor Jánost szemelték ki. A földmívelési államtitkárságra tíz nevet emlegetnek egy helyett, ami azt jelenti, hogy még komoly jelölt nincs. A kereskedelmi államtitkárság kérdése szünetel, miután Hieronymi kijelentette, hogy ő néhány héttel személyesen akar mindent elintézni hogy a hivatalnoki karral közvetlenül és hivatalosan megismerkedhessék.

Ami már most a kibontakozási terveket illeti, azokról nem lehet mindaddig beszélni, míg az ellenzéki pártok állást nem foglaltak. A főrendiház ülését szerdán délután 4 órára tűzte ki, amikor az új kormány fog a főrendek előtt bemutatkozni.

H I R E K.

Szabadka, november 8

— **Osillag hullás.** A hivatalos lap vasárnapi száma hozza a honvédség és a közös hadsereg tisztikarában történt előléptetéseket. Bennünket szabadkaiakat a következő változások érdekelnek:

Schneider Frigyes, a m. kir. 6. honv. gy. e. I. oszt. századosa őrnagygyá, farádi Veres László hadnagy főhadnagygyá, Boosó István, Nagy Géza tiszthelyettesek hadnaggyokká a 6. honvéd gy. ezredben.

Reschofszy Pál II. oszt. százados a szabadkai 6. honv. gy. ezredtől a trenesői 15. gy. ezredhez; Vojnárovics Győző főhadnagy a m. kir. 4. honv. huszár ezredtől a kassai 5. h. huszár ezredhez és jeszenitzei Jankovich László I. oszt. százados a pápai 7. h. huszár ezredtől a szabadkai 4. h. huszár ezredhez helyeztetek át.

Schick Gyula tart. hadnagy, a 6. h. gy. e., Fimpl Ferencz tart. hadnagy pedig a szabadkai 4. honv. h. ezred tönyleges állományába fölvétettek.

Szilvász János Zoltán és Szabados (Benjamin) Béla végzett egyéves önkéntesek a szabadkai m. kir. 4. honv. huszárezred tartalékában állatorvosokká neveztettek ki.

A cs. és kir. 86. gyalogezred állományában előléptek:

Őrnagygyá: Pflanzner Vilmos I. o. száz. I. oszt. százados; Miszlevitz Henrik II. oszt. százados.

II. oszt. századosokká: Lehrer Henrik és Kovács János főhadnaggyok.

Főhadnaggyokká: Hartmann János, Nebödi Henrik, Deák Marcel hadnaggyok.

Hadnaggyokká: Maischalkó Kornél, Stemmer Ferencz, Nagel József, Czervinka Henrik, Iskrics János és Rogulya György tiszthelyettesek.

Ő felsége a király czrepajai Zsivanovits Pál alezredest, a szabadkai 86. hadkiegészítő

höz tölgyfaajtójának szárnyai és bevezették a hadnaggyot.

Leányos mosolylyal arcán állott birái elé. A félelemnek csak halvány árnyéka sem mutatkozott rajta. Mintha éppen édes anyja elé állott volna, úgy tekintett a komor arcu emberekre.

— Állj elő labancz és adj számot négy kurucz vitézünknek életéért! — törte meg a csöndöt Zólyomi kapitány mély hangja. Majd tovább folytatta:

— Nevezd meg magad, ki vagy?

A hadnagy közelebb lépett és tört magyarsággal válaszolt, férfias, komoly hangon:

— Lenczi báró vagyok.

— Igaz-e az Lenczi báró, hogy a tegnapi napon négy kurucz vitéznek oltád el élete világát? — kérde tovább Zólyomi kapitány.

— Igaz, — szól csillogó szemekkel, lángbaborult arccal a labancz hadnagy.

Többet nem is kérdeztek a delikvenstől. Kétségtelen bizonyíték volt a válasz. A vád éppen elegendő arra, hogy Lenczi báró halállal lakoljék bűnéért. Rövid tanácskozás után ki is mondták rá a szentenciát, mely hangzott vala ekképpen:

Lenczi báró a zólyomi hadi bíróság elé állítván, hol is beismervén, hogy négy kurucz vitéz közlegényt csatában megölt vala, ezen tettéért tiló általi halálra ítéltetik.

A hadnagy közömbösen hallgatta végig az ítéletet és csak arcizma sem rándult meg, a csodálkozás moraja zugott végig a hadastyánok ajkán, mikor a zólyomi barát, Kelemen páter kivezette az elítéltet a teremből.

No még ilyen kemény labanczot nem láttam! — pattant föl az egyik kurucz vitéz.

— De még magam se! — vágott közbe egy másik. — Érdemes lett volna neki megkegyelmezni. Olyan kurucz válna belőle, mint a generalisunk.

A vár udvarán pedig ekközben már megkezdődött a szomorú kapácsolás. Az ácsok faragták a bitófát, mely rövid idő mulván ott meredezett a vár közepén. Siettek vele, hadd lássa a csatából visszatérő kurucz sereg, mint bűnhődik a labancz, aki fegyert emel a kurucz ellen.

Leáldozóban volt a nap. Bucsuzó sugarai magasra emelkedő portengeren törtek meg, mely nyugatról kerekedett. A vitéz kurucz sereg közelgő paripái vertők föl a nagy port. A csapat csakhamar a várba ért, élén a generálissal. Éppen akkor kísérték utolsó útjára Lenczi bárót. A kivégzésre összegyűlemlt sokaság döngő üdvrivalgással fogadta a kuruczokat, akik hadirendben a bitó körül állottak föl. Zólyomi kapitány pedig Bottyán generális elé lovagolt, őt üdvözlővén, eme szavakkal nyujtá át neki a kezében tartott pergamenlapot:

— Ime, átnyujtom kegyelmednek a hadibíróság ítéletét. Határozzon kegyelmed élet vagy halál fött. Majd pedig röviden mondá, hogy milyen bátorságot tanusított a labancz hadnagy.

Bottyán generális összevonta vastag szemöldökét, s rövid gondolkodás után így szólott:

— Kegyelem a bűnös életének! Bitó helyett kuruczrabság legyen büntetése.

Majd Zólyomi kapitány felé fordulva, lassubb hangon folytatta a vezér beszédét:

— Ezt a vitéz gyerkőcöt a kegyelmed gondjaira bízom. Csak arra vigyázzon kegyelmed, hogy kereket ne oldjon. Ha tele szívja magát a Kárpátoknak szabadságtól duzzadó levegőjével, olyan kurucz lesz belőle, hogy tulatesz mindnyájunkon.

Lenczi báró pedig csodálkozott, mikor mánap maga a vár ura jelent meg szűk czellájában és leoldotta kezéről a bilincseket. Ettől a naptól kezdve szabadon járt-kelt a várban, ahol is valóságos gyöngyölete lett. Még hazájába sem vágyódott, különösen mióta meghallotta a vár csalóányának énekét. A Zsuzsika leányasszony volt ez a dalos madár, aki minden este megjelent az erkélyen és csengő-bongó énekével valósággal megbűvölte Lenczi bárót, aki ezidőben rendszeren arra sétált.

Egy szép holdvilágos, csillagfényes estén csudálatosképpen nem hallatszott a zólyomi várkapitány ékes virágszálának játszani danája. A báró szinte elkedvetlenkedve járt-kelt a magas gótives ablakok alatt, szemével minduntalan a magasba tekintve, türelmetlenül várta a leánykát. Lenczi báró nekitámaszkodott egy mohos fának. Valami kimondhatatlan édes fájdalmat, vágyódást érzett szívében. Sirni szeretett volna. Ugy megszokta már azt a képet, mely most elmaradt. És önmagát vádolta gyávaságáért, hogy miért is nem szólt már régen a leány-

